

Torah from Around the World

Liefde maakt een mens nederig. Wie liefheeft, heeft als het ware een deel van zijn narcisme naar de lommerd gebracht.

Sigmund Freud

Sjabbat 22 juni 2019 / 19 Siewan 5779, Behaälotcha, Bemidbar/Numeri 8:1 - 12:16

Tanach blz. 282 - 292

Haftara: Tehilliem/Psalm 78:1 - 35

Tanach blz. 1328 - 1330

vertaler: Paula Reisner

Commentaar: Michal Raucher is docent Joodse studies aan de Rutgers Universiteit.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <http://www.jtsa.edu/lets-talk-about-sex>

(you can also listen to the English version)

Laten we het over seks hebben

Er zijn veel onbeantwoorde vragen over het tegenwoordig beruchte incident aan het eind van de sidra Behaälotcha, waarin God Aharon en Mirjam uitfoetert en Mirjam vervolgens straft met *tsara'at*, iets wat lijkt op melaatsheid. Om te beginnen zijn er vragen over wat Mirjam en Aharon precies gedaan hadden om Gods berisping over zich af te roepen en waarom Mirjam de enige is, die gestraft wordt. Er zijn vele commentatoren die Mirjams vergrijp op twee manieren opvatten: òf ze is schuldig

aan racisme ten aanzien van Tsippora òf God geeft haar een uitbrander, vanwege de aanmatiging dat zij en Aharon profeten van hetzelfde kaliber zouden zijn als Mosjé.

Degenen, die Mirjam beschuldigen van racisme, concentreren zich op haar uitspraak aan het begin van het incident: „Mirjam en Aharon maakten aanmerkingen op Mosjé vanwege zijn huwelijk met een Koesjitische vrouw: ‘Hij is met een Koesjitische getrouwd.’” (Bemidbar/Numeri 12:1) ‘Koesjitische’ werd begrepen als een verwijzing naar iemand uit Ethiopië en dus hebben ze Tsippora wellicht gekleineerd vanwege haar donkere huid (vgl. Rasji). Anderen kijken naar de vraag van Mirjam en Aharon: „Heeft de Eeuwige soms uitsluitend bij monde van Mosjé gesproken en niet ook bij monde van ons?” (Bemidbar/Numeri 12:2), wat inhoudt dat Mirjam en Aharon zich lieten gelden als profeten met gelijke autoriteit.

Maar Rasji suggereert een alternatieve interpretatie van Mirjams uitspraken over Tsippora en Mosjé, en zijn interpretatie beïnvloedt het commentaar in de Etz Chaim- en de Art’s Scroll-*choemasjiem* (uitgaven van de Tora, red.). Rasji presenteert een positievere kijk op Mirjam. In plaats van te focussen op het woord ‘Koesjitische’ in die *psoekiem* (bijbelverzen), kijkt hij naar het woord ‘getrouwd’. Rasji benadrukt dat iedereen veel achting had voor Tsippora, maar dat Mosjé geen tijd meer met haar doorbracht – of wellicht al van haar was gescheiden. Mirjam en Aharon waren dus juist bezorgd over Mosjé’s besluit om van zo'n fantastisch mens als Tsippora te scheiden. De Etz Chaim-choemasj licht toe: „Volgens Rasji werd Mirjam meer gemotiveerd door bezorgdheid over Mosjé’s vrouw dan door gevoelens van jaloezie en rivaliteit” (blz. 833). De ArtScroll-choemasj voorziet ons van een meer gedetailleerde beschrijving van de zaak. Gebaseerd op een commentaar in Sifré stelt zij: „Omdat Mosjé op elk moment klaar moest staan om Gods boodschap te horen, moest hij altijd ritueel rein zijn, wat betekende dat hij zich moest onthouden van intieme relaties met zijn vrouw Tsippora. Deze vertrouwelijke informatie bleef hun privé-aangelegenheid, totdat Mirjam dit bij toeval te weten kwam door een opmerking van Tsippora.” (blz. 974-975)

Met deze interpretaties wil ik de scène graag opnieuw voor jullie schetsen. Tsippora deelde met Mirjam (misschien indirect, volgens Rasji) dat ze al voor langere tijd geen intieme relaties meer had met Mosjé vanwege Mosjé's verbintenis met God. Mirjam, die zich realiseerde dat ze iets meer invloed kon uitoefenen, voelde zich daarom de aangewezen persoon om voor haar schoonzuster, die tenslotte een buitenstaander was, op te komen. Ze besloot om haar kennis te delen met Aharon, zodat ze konden bedenken hoe ze deze kwestie onder de aandacht van Mosjé of God konden brengen. In essentie zei ze: „Mosjé is getrouwd. Hij heeft verplichtingen tegenover zijn vrouw, maar verwaarloost ze.” Zo gezien zegt ze eigenlijk, omdat God ook via haar gesproken heeft: „Ik ben ook

een profeet en ik verwaarloos mijn huwelijksplichten niet, in weerwil van het feit dat God via mij spreekt.” (vgl. Rasji over 12:2)

Gods straf kan nog steeds een correctie zijn op Mirjams bewering, dat God op dezelfde wijze met haar spreekt als met Mosjé. Maar Mirjams aanvankelijke zorg voor Tsippora wordt genegeerd, als de scène zich ontrolt. Het lijkt erop dat Mirjam zich er zorgen over maakt dat de religieuze verplichtingen van Mosjé zozeer de voorrang krijgen boven zijn huwelijksplichten, dat ze de relatie met zijn vrouw schaden. Bovendien probeert Mirjam wellicht meer discussie over seks aan te moedigen om gezonde seksuele relaties te waarborgen. Ze probeert deze discussie aan te gaan met Aharon en Mosjé, vooral in relatie tot religieuze verplichtingen. Vervolgens wordt zij zonder vorm van proces gestraft voor haar suggestie dat ook maar iets belangrijker zou zijn dan Mosjé's verbinding met God.

Gelukkig zijn er een paar individuen in de tegenwoordige joodse wereld die gezien kunnen worden als moderne Mirjams vanwege hun inspanningen om discussies over seks minder taboe te maken. Zij willen op hun beurt de waarde van gezonde seksuele relaties laten zien, vooral omdat religieuze tradities een belangrijke rol spelen in het reguleren van seksualiteit.

Dr. Ruth Westheimer geniet al lang bekendheid als joodse sekstherapeut. Ze sprak over onderwerpen als relaties tussen personen van hetzelfde geslacht, plezier in seks, en het belang van voorspel, toen iedereen deze kwesties nog te veel een taboe vonden om te bespreken. In een recent artikel in het tijdschrift *Lilith* wordt dr. Ruth als volgt geciteerd: „Een vrouw moet zelf verantwoordelijkheid nemen voor haar seksuele bevrediging.” Als een trotse joodse voorvechtster van seksuele opvoeding en seksuele communicatie, heeft dr. Ruth deze discussie tientallen jaren in de joodse wereld geleid.

Dr. Batsheva Marcus is een sekstherapeut, die de orthodox Joodse gemeenschap bijstaat, omdat ze begrijpt hoe beperkingen op basis van de religieuze wetten de seksuele gezondheid en het seksuele plezier van vrouwen en mannen kunnen beïnvloeden. Dr. Marcus komt het regelmatig tegen dat ze getrouwde stellen moet informeren over de mannelijke en vrouwelijke anatomie en hoe van seks te genieten. Ze heeft veel ultra-orthodoxe cliënten, die vrezen dat elke toevoeging of variatie tegen de halacha, de joodse wet, ingaat. Hoewel ultra-orthodoxe rabbijnen stellen vaak naar dr. Marcus toesturen, onderzoeken diezelfde rabbijnen vervolgens haar suggesties heel nauwkeurig, om te bepalen of ze geoorloofd zijn binnen de grenzen van de joodse wet. Ze „herinnert hen er aan dat God wenst dat een man en vrouw een intieme relatie hebben en verzekert hen, dat ze hen ‘leidt naar een beter huwelijk en een intiemere relatie met God.’” (*The Orthodox Sex Guru*, New York Times)

Magazine, 22-01-2015). Dr. Marcus is zich ervan bewust dat het - hoewel religieuze voorschriften soms vijandig staan tegenover bepaalde vormen van seksualiteit en seksuele voorkeuren en kunnen worden toegepast op een manier die schade doet - mogelijk is om gezonde seksuele relaties te hebben binnen de grenzen van de religieuze, joodse wet.

Dr. Ruth en dr. Marcus dragen een toorts die door Mirjam is aangestoken in deze sidra, omdat ze erkennen dat er weliswaar velen zijn die seksualiteit zien als een bedreiging van religieuze toewijding, maar dat beiden elkaar juist op vele manieren kunnen aanvullen. In de Tanach zien wij Mirjam meestal als een prachtig rolmodel, waarbij we wijzen op haar moed als ze Mosjé langs de Nijl volgt; op haar leiderschap in de feestvreugde na het oversteken van de Rietzee; en op de overweldigende droefheid in het tentenkamp na haar dood. Om die reden is het feit dat de meeste commentatoren – en Gods straf – zich concentreren op haar eigen vergelijking met Mosjé erg ongelukkig. Gezien in het licht van de hier genoemde interpretaties, zou ik willen benadrukken dat de prominente negatieve visie op haar, gezien haar uitspraken in deze sidra, voorbij gaat aan één van Mirjams belangrijkste bijdragen aan de tegenwoordige joodse wereld. Laten ook wij Mirjam rehabiliteren als ons rolmodel voor het bevorderen van gezonde seksuele relaties.